

Europos socialinių partnerių organizacijų reprezentatyvumas. Tiesioginių pasirodymų sektorius

Santrauka

Įvadas

Šiuo tyrimu siekiama pateikti reikiamą informaciją, kad būtų paskatintas socialinis dialogas tiesioginių pasirodymų sektoriuje. Europos darbo santykių informacinės tarnybos (angl. EIRO) reprezentatyvumo tyrimais, atliktais Europos Komisijos prašymu, siekiama nustatyti reprezentatyvias socialinių partnerių asociacijas, su kuriomis reikia konsultuotis pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nuostatas. Tad šiame tyrime nustatomos atitinkamos nacionalinės tiesioginių pasirodymų sektoriaus socialinių partnerių organizacijos, taikant principą „iš viršaus į apačią“ (išvardijant Europos masto susivienijimų narius) ir principą „iš apačios į viršų“ (per EIRO nacionalinius korespondentus).

Europos socialinio dialogo veiksmingumas priklauso nuo to, kiek reprezentatyvūs atitinkami sektoriaus nacionaliniai subjektai, nes Europos socialiniame dialoge gali dalyvauti tik pakankamai reprezentatyvios asociacijos.

Nacionalinė asociacija yra vertinama kaip tinkama su sektoriumi susijusių interesų asociacija, jei ji atitinka tokius kriterijus:

- asociacijos sritis yra susijusi su sektoriumi;
- asociacija reguliariai dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose ir (arba) yra susijusi su kokia nors tinkama Europos lygmens interesų asociacija.

Europos asociacija yra vertinama kaip tinkama su sektoriumi susijusių interesų asociacija, jei ji yra Komisijos sudarytame interesų organizacijų, su kuriomis reikia konsultuotis kaip su sektoriaus atstovėmis pagal SESV 154 straipsnį, sąraše ir (arba) jei ji dalyvauja su sektoriumi susijusiame Europos socialiniame dialoge ir (arba) išreiškė pageidavimą konsultuotis pagal 154 straipsnį.

Sektoriaus apibrėžimas

Šiame tyrime tiesioginių pasirodymų sektorius apibrėžiamas pagal statistinį Europos bendrijos ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (angl. NACE) (2

red.), kad tyrimo rezultatus būtų galima palyginti tarpvalstybiniu lygmeniu. Kalbant konkrečiau, šiam sektoriui taikomas NACE R.90 kodas (kūrybinė, meninė ir pramogų organizavimo veikla).

Ekonominės aplinkybės

Užimtumo padėtis

Tiesioginių pasirodymų sektorius apima scenos pastatymų veiklą, scenos pastatymams būdingų paslaugų veiklą, meninę kūrybą ir meno įrenginių eksploatavimo veiklą. Tiesioginių pasirodymų veikla vykdoma ir viešajame sektoriuje, kuris vis dar vyrauja daugelyje šalių, ir privačiame (subsidiuojamame arba komerciniame) sektoriuje.

2012 m. Eurostato darbo jėgos tyrimo duomenimis, Europos tiesioginių pasirodymų sektoriuje dirba apie milijoną darbuotojų. Tačiau sektoriaus darbo rinka yra labai suskaidyta. Didelėse tradicinėse valstybės valdomose ir finansuojamose kultūros įstaigose darbuotojai dažnai yra įdarbinami kaip tarnautojai arba su jais sudaromos įprastos ilgalaikės darbo sutartys, kuriose numatoma užtikrinta socialinė apsauga. Tačiau randasi vis daugiau laisvai samdomų ir pagal sutartį dirbančių asmenų, ypač jaunų darbuotojų, kuriems suteikiama socialinė apsauga gali būti nepakankama, o darbo sąlygos – be garantijų.

Pastarojo meto pokyčiai

Visose 13 valstybių narių (išskyrus tris – Čekiją, Nyderlandus, Rumuniją), iš kurių gauta duomenų, 2000–2010 m. sektoriaus bendrovių skaičius išaugo. Tačiau neaišku, ar šis augimas atspindi bendrą sektoriaus plėtrą ar tai tik sektoriaus bendrovių struktūros skaidymosi dalis.

Aštuoniose iš 10 šalių, iš kurių gauta duomenų, bendras sektoriaus užimtumas per tą patį laikotarpį padidėjo, o Portugalijoje ir Slovakijoje – sumažėjo. Sektoriui tenkanti viso užimtumo dalis visose šalyse, iš kurių turima duomenų, buvo mažesnė nei 1%, o daugiau nei pusėje šalių – mažesnė nei 0,5%.

Kaip ir daugelis kitų sektorių, tiesioginių pasirodymų sektorius kai kuriose šalyse smarkiai nukentėjo nuo pastarojo meto ekonomikos nuosmukio, nes buvo sumažintos valstybės subsidijos kultūros įstaigoms ir atleista nemažai viešųjų įstaigų darbuotojų. Tačiau apskritai atrodo, kad sektorius užimtumas nuo krizės nukentėjo mažiau nei daugumos kitų sektorių. 2008–2012 m. užimtumas išliko palyginti pastovus ir paprastai svyravo apie milijoną darbuotojų.

Atstovavimo interesams nacionalinis lygmuo

Profesinės sąjungos

Tiesioginių pasirodymų sektoriaus profesinių sąjungų struktūra yra gana suskaidyta; jai būdinga tai, kad gausu atskirų profesijų profesinių sąjungų, kurių narių ratas yra siauras. Mažų su sektoriumi susijusių profesinių sąjungų, sutelktų į konkretų profesinį pogrupį, gausą galbūt lemia tai, kad sektorius yra labai diferencijuotas pagal aiškiai išsiskiriančias tradicines profesijas, tokias kaip aktoriai, šokėjai, muzikai, laisvai samdomi žurnalistai ir techniniai specialistai.

Valstybėse narėse, kurioms skirtas šis tyrimas, iš viso nustatyta 116 su sektoriumi susijusių profesinių sąjungų; visose valstybėse narėse veikia bent po vieną su sektoriumi susijusią profesinę sąjungą.

Sąjungų narių pritraukimui nepalankios bent kelios sektoriaus ypatybės: vyraujančios sutartys be garantijų ir nesaugios darbo sąlygos; dažnai labai nepastovus užimtumo pobūdis; labai skirtingas atlygis; daug nestandartinio darbo ne visą darbo dieną. Absoliutus sąjungų narių skaičius labai nevienodas – nuo apytiksliai 2,1 mln. (Vokietijos ver.di) iki vos 40 (SYTHOC-OHO Kipre). Toks skirtumas atspindi ne gebėjimą pritraukti narių, o ekonomikos dydžio ir narystės masto skirtumus.

Darbdavių organizacijos

Kitaip nei profesinių sąjungų, su sektoriumi susijusių darbdavių organizacijų nustatyta ne visose valstybėse narėse. Septyniose šalyse nebuvo nė vienos su sektoriumi susijusios darbdavių organizacijos, kuri atitiktų bent vieną iš dviejų įtraukimo į tyrimą kriterijų. Bent po vieną su sektoriumi susijusią darbdavių organizaciją nustatyta kitose 20 šalių. Šešiose iš pastarosios grupės šalių nustatyta bent po vieną darbdavių organizaciją, kuri nedalyvauja kolektyvinėse derybose. Tos asociacijos socialinių partnerių organizacijoms priskirtos tik dėl jų sąsajos su Europos scenos meno darbdavių asociacijų lyga (angl. PEARLE*). Kitose 14 šalių, kuriose nustatyta po vieną ar daugiau su sektoriumi susijusių darbdavių organizacijų, bent viena organizacija dalyvauja su sektoriumi susijusiose kolektyvinėse derybose.

Darbdavių organizacijų narių ratas dažnai yra net siauresnis nei profesinių sąjungų. Turimais duomenimis, apie 5 % ar mažesnę skvarbą sektoriuje bendrovių atveju praneša per 90 % darbdavių organizacijų, o darbuotojų atveju – apie 43 % darbdavių organizacijų.

Kolektyvinės derybos

Kolektyvinių derybų mastas sektoriuje yra palyginti mažas; jis yra didesnis viešajame ir valstybės finansuojamame sektoriaus segmente nei komerciniame segmente.

Septyniose iš 20 šalių, iš kurių turima duomenų, kolektyvinių derybų mastas 2010–2011 m. buvo didelis ir siekė apie 80 % ar daugiau. Aštuoniose šalyse kolektyvinių derybų rodiklis buvo apie 30–70 %. Trečioje grupėje, kurią sudaro penkios šalys, šis rodiklis buvo 20 % ar mažesnis.

Atstovavimo interesams europinis lygmuo

Darbdaviams atstovaujanti PEARLE* ir darbuotojams atstovaujantis Europos menų ir pramogų aljansas (angl. EAEA) yra tiesioginių pasirodymų sektoriaus organizacijos, Europos Komisijos įvardytos kaip socialinių partnerių organizacijos, su kuriomis reikia konsultuotis pagal SESV 154 straipsnį. EAEA sudaro Tarptautinė muzikų federacija (angl. FIM), Tarptautinė aktorių federacija (angl. FIA) ir Europos medijų, pramogų ir meno federacija (EURO-MEI).

EURO-MEI veikloje tiesiogiai dalyvauja 36 sektoriaus organizacijos 20 valstybių narių; 32 iš jų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose; FIA turi 36 tiesiogines nares 24 valstybėse narėse; 29 iš jų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose; FIM turi 31 tiesioginį narį 22 valstybėse narėse; 27 iš jų dalyvauja sektoriaus kolektyvinėse derybose.

Šalių ataskaitų duomenimis, PEARLE* turi 37 tiesiogiai asocijuotas nares 18 valstybėse narėse; 29 iš jų dalyvauja su sektoriumi susijusiose kolektyvinėse derybose.

Išvados

Šiame tyrime daroma išvada, kad, palyginti su visomis kitomis Europos socialinių partnerių organizacijomis, EAEA ir PEARLE* yra svarbiausios tiesioginių pasirodymų sektoriaus darbuotojams ir darbdaviams atstovaujančios ES masto organizacijos.

Papildoma informacija

Ataskaita „Representativeness of the European social partner organisations: Live performance industry“ („Europos socialinių partnerių organizacijų reprezentatyvumas. Tiesioginių pasirodymų sektorius“) skelbiama adresu <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/TN1202038S/index.htm>.

Norėdami gauti daugiau informacijos, susisiekite su informacijos pareigūne Camilla Galli da Bino e. paštu gdb@eurofound.europa.eu.